
Csirke bácsi szemetesládája

avagy a költő visszatér

Rovatunkban már korábban közreadtunk Csirke apó megtagadott szépirodalmi vonatkozású munkái közül néhányat (ld. Artworks szekció). Akkor a szerző régi munkatársa Pap bocsátotta rendelkezésünkre Csirke bá' korai műveinek eredeti példányait mintegy 30 ezüstpénzért, alkotójuk tudta nélkül. Állítólag Pap nem ellopta azokat annak idején, hanem a Csirke család szegedi lakásának (Csirkefarm) konyhájában álló 2 szemetesedény évi ürítése után, az utcai kukában turkálva szerezte meg a felbecsülhetetlen értékű irodalmi emlékeket. Az igazság ennyi év távlatából már kideríthetetlen, az azonban tény, hogy a rajongók és irodalomtörténészek érdeklődése hatalmas volt. Elég itt arra utalni, hogy Pomogáts Béla, Firász Zoltán Szultán Monszúr el-Suhajda főszerkesztő lábai előtt térdelve és sliccében turkálva elfúló hangon, hörögve kérte, hadd tanulmányozza a kéziratokat eredetiben is.

Bár rendszeresen figyelik munkatársaink a műkincspiacot és az aktuális aukciókat, mégsem akadtunk újabb Csirke kéziratok nyomára, annak ellenére, hogy jelentős összegeket ajánlottunk volna fel értük, ha felbukkannak. A www.tirkehonolulu.hu site látogatóinak egyre erősödő nyomása kényszerítette arra szerkesztőségünket, hogy határozott intézkedéseket tegyen Csirke eredetiek megszerzésére. Kockázatos kalandra vállalkoztunk tehát. A tervek szerint ipari

alpinisták segítségével a tetőről leereszkedve hatolunk be Csirke váci otthonába és módszeresen átvizsgáljuk a konyhai kuka tartalmát. A küldetés hihetetlen elővigyázatosságot kívánt, tekintettel arra, hogy Csirke rendkívül óvatos és körültekintő, mivel évekig a III./s AZ s/s ügyosztály ügynökeként „Kotu atya” álnéven jelentett a Tírke Honoluluról. Ismeri tehát a konspirálás minden csínját-bínját, körmönfont és megfontolt, például: sosem vesz fel tiszta zoknit. Az akció végrehajtására egyetlen időpont tűnt alkalmasnak: advent második hetének szerda hajnala, amikor Csirke bá’ másnaposan, vörös fejjel és búzló szájjal rorátéra támolygott a váci ferencesekhez. Ahogy a költő kilépett a ház kapuján és az árok fölé hajolva okádni kezdett, az utcán strázsáló biciklinek álcázott társunk jelzett: indulhat az akció. Összeszokott csapatunk másfél perc múlva már a konyha kövezetén állt, veszteségünk mindössze 1 fő, neki nem zárt a vegyvédelmi ruhája. Megilletődve pillantottunk körül az elemlámpa gyenge fényénél, itt vagyunk tehát, meglesz sok évi munkánk jól megérdemelt gyümölkse. De hol a kuka, bassza meg? Újra és újra körbejártuk tekintetünket, mígnem régészeten jártas kollegánk gyanús halmot vett észre az északnyugati sarokban. Ő őskori tell-települések kutatásával szerzett elévülhetetlen érdemeket, ezért rögtön ráébredt, hogy a szemetes a halom alatt lehet. Így is volt. Szinte hallani lehetett egyre hevesebben verő szíveinket, ahogy egyszerre a kuka felé nyúltunk. Szerencsénk volt. Hónapok óta nem ürítették.

Tudnivaló, hogy az archeológia számára sokszor a szemétdödrök nyújtják a legtöbb információt, ezért módszeresen, rétegről rétegre haladva vizsgáltuk meg a pedállal működtethető magyar gyártmányú pvc gyűjtőedény tartalmát. A felső, meddőnek bizonyuló rétegek (pézsé takonnyal átitatva, előbőr, hagyma és krumplihéj, sarokbőr keményedés reszelék, stb.) eltávolítása után a későlegű jabb-kori „váci-kultúra” jellegzetes emlékeivel találkoztunk. A már megszokott használati tárgyak maradványain túl (szaros pelenka, always ultra, áldozati toalett kacska, stb.) előkerült néhány igen érdekes tárgy is. Itt elsősorban azt a, sajnos elszakadt és kissé rongált, gyöngyfüzért említjük, amely a kultúrréteg középső szakaszán került elő. A kutatás jelen állásában csak megkockáztatni tudjuk a hipotézist, miszerint a fenti lelet olvasó, rózsafüzér, vagy gésa-golyók maradványa lehet. Utóbbi elképzelést támasztja alá Dr. Szkenderovics Károly orvosszakértő előzetes szakvéleménye is, amelyben leírja, hogy a golyókon található nyákréteg aligha került oda a rózsafüzér imáinak túlságosan gyors eldarálása következtében. A további fellelt használati tárgyak szintén éles fényt vetnek a tulajdonosok anyagi kultúrájának jellegére és egyben irodalomtörténeti jelentőségű személyes emlékek. Így elsősorban azok a kiürült Milla duós tégelyek, amelyek a monília arcbőr kezelésére szolgáló készítményt tartalmazták. A „Bic” márkájú 1x használatos borotva pengéi közé szorult fanszőr pedig lehetőséget ad korszerű DNS vizsgálatok elvégzésére és talán végre fény derülhet Csirke Bá’ feltételezett

dákóromán származására. Korhatározó leletnek bizonyult az a 245 db csavarós alumínium kupak, amelyeken még megfigyelhetők a hamis jugoszláv zárjegyek évszámmal ellátott foszlányai. Kultúrtörténeti jelentőséggel bír továbbá az Új ember egyik számából származó, az alsó rétegekben talált, lapfoszlány, különösen a rajta lévő - az altamirai barlang őskori ábrázolásaival rokon - signettával rótt ábrák okán. A rombuszpina sorozatot vélhetően telefonálás, vagy misehallgatás közben vethette papírra költőnk, szinte öntudatlanul. Meg kell jegyezni, hogy az emlékek feldolgozásával foglalatostkodó egyes kutatók szerint nem rombuszpinákkal, hanem tengelyesen tükrözött „elsőbbiségadás kötelező” táblákkal van dolgunk. (Igazuk bizonyításához még meg kellene magyarázniuk mit jelent a felső síkidomok feletti sugaras vonalkázás). A bölcsészettudományok jellegére utaló érdekes adalékként írjuk ide, hogy azóta már megérkezett a cáfolat cáfolata is. Ezek szerint a titokzatos ábrák nem rombuszpinák és nem is közlekedési táblák, a háromszögek Sada arcának vázlatai, amelyekre időhiány miatt nem kerültek rá a mélyen ülő disznószemek.

Akármilyen értéket is képviselnek az eddig ismerttetett leletek, egyre csalódottabban turkáltunk gumikesztyűinkben. Mégsem bukkanunk csirke eredetiekre! Ekkor, egy megkövesedett fantás alsó romjai alól átlátszó műanyagtasak jobb felső sarka tűnt elő. Néhányan elájultak az izgalomtól, mások az ájultakat dzsanázták le, a gyengébb idegzetűek remegtek. Óvatosan távolítottuk el a fantás tangát, hogy

Kiemelhessük a tasakot. Magasságos Szent Szmegma, Kéziratok! Gyakorlott szemünk azonnal tudta, hogy Korai művek eddig ismeretlen példányai vannak a nájlonacskóban, a legjelentősebb régészeti szenzáció Tutankhamon sírjának felfedezése óta. Átéreztük a pillanat jelentőségét, egymás kezét fogva sírtunk, majd a csapba vertük. Öröknek tűnt a perc, mígnem egyszer Q-Roy maroktelefonjának csengőhangja (Kör közepén állok...) riasztott fel révülésünkől. Az utcán figyelő társunk volt: vöröses, szívlapátfejű alakot lát imbolyogni az utca végén. Tudtuk, csak Csirke lehet. Pár percünk volt a menekülésre, de lévén száraz profik, fegyelmezetten távoztunk, igaz, megrendüléssel szívünkben: talán már sosem térhetünk vissza e szent helyre.

A szerkesztőségben hősöknek kijáró tisztelettel fogadták az expedíciót, de nem sok idő volt ünneplésre, mert sürgősen meg kellett kezdeni a tudományos munkát és a leletek restaurálását, tekintettel azok rossz állapotára. Neves szakértőket kértünk fel a vizsgálatokra, köztük Gyenes „Dirty Cinema, Riff-farmer” Gábort az ELTE irodalomtörténészét. Ezután fontos kötelességünk volt még előzetesen, mintegy ízelítőül közzétenni az újfelfedezett Csirke művek legizgalmasabbjait.

Nem akarunk elébe vágni a leleteket feldolgozó, interdiszciplináris szemléletű nagymonográfiának, ezért pusztán Gyenes szakértő előzetes véleményéből idézünk:

„A megtalált kéziratok korszakos jelentőségűek, az alkotások ismeretében megkezdődhet a XX. századi magyar irodalomtörténet újraírása. A versek a művészi kifejezés átütő elementaritásában és cizelláltságában csak a korán elhízott nyokadkisebbségi költőfenomén, Nick Kiss in (elképesztő szerénységből használt fedőneve: Da Silva) egyes műveihez hasonlíthatók. Gondolok itt elsősorban a Qrtschy bácsi Kedves című négy sorosra (Tirke Weekly, 8. szám, 2005. március 08.), amely a magyar irodalom meghatározó, örök viszonyítási pontként szolgáló mérföldköve...”

Mivel az idézett mű már olvasható a Tirke Weekly korábbi számában, mindenki maga győződhet meg arról, hogy Gyenes „Truth-teller” Gábor ezúttal sem túlzott.